

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет менеджменту
Кафедра готельно-ресторанної справи та туризму

**Методичні рекомендації
для підготовки до атестаційного екзамену
здобувачами першого (бакалаврського) рівня
денної форми здобуття вищої освіти**

Галузь знань 24 «Сфера обслуговування»
Спеціальність 242 «Туризм»
Освітньо-професійна програма «Туризм»

Миколаїв

2025

УДК 338.48:378.2

М54

Друкується за рішенням науково-методичної комісії факультету менеджменту Миколаївського національного аграрного університету від 28 серпня 2025 р., протокол № 1.

Укладачі:

О. В. Шобаніна	д-р екон. наук, професор, декан факультету менеджменту, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв
І. І. Червен	д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної справи та туризму, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв
І. О. Банева	д-р екон. наук, професор кафедри готельно-ресторанної справи та туризму, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв
І. О. Піюренко	д-р екон. наук, доцент кафедри готельно-ресторанної справи та туризму, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв
Г. А. Гарбар	д-р філос. наук, професор кафедри готельно-ресторанної справи та туризму, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв
А. В. Ключник	д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв
А. С. Полторац	д-р екон. наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та маркетингу, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв
С. І. Павлюк	канд. екон. наук, доцент кафедри готельно-ресторанної справи та туризму, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв
В. С. Кушнірук	канд. екон. наук, доцент кафедри готельно-ресторанної справи та туризму, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв
Т. Я. Іваненко	канд. екон. наук, доцент кафедри готельно-ресторанної справи та туризму, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв
Т. Г. Олійник	канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв
Г. В. Табацкова	канд. екон. наук, голова НМК факультету менеджменту, Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

Рецензенти:

- О. Дьоміна, директор туристичної агенції «Котигорошко»
Ю. Ракова, директор туристичного агентства Star Tour

ЗМІСТ

Загальні положення. Вимоги щодо дотримання академічної доброчесності	4
1. Порядок комплектування екзаменаційної комісії. Обов'язки голови, членів та секретаря екзаменаційної комісії	6
2. Організація і порядок проведення атестації здобувачів вищої освіти, роботи екзаменаційної комісії	9
3. Оцінювання результатів атестаційного екзамену	11
4. Опис предметної області, компетентності, програмні результати та перелік дисциплін, що виносяться на атестаційний екзамен	22
Бібліографічний список	17

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ. ВИМОГИ ЩОДО ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Відповідно до Стандарту вищої освіти України для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 24 «Сфера обслуговування», спеціальності 242 «Туризм», який затверджено та введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 04.10.2018 №1068, формами атестації здобувачів вищої освіти ОПП «Туризм» є:

1. Атестаційний екзамен, який передбачає перевірку досягнення результатів навчання визначених стандартом вищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм» галузі знань 24 «Сфера обслуговування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та ОПП «Туризм».

2. Публічний захист кваліфікаційної роботи, яка має передбачати теоретичні та аналітичні узагальнення або розв'язання практичної задачі у сфері туризму і рекреації із застосуванням теорій та методів туризмознавства. Кваліфікаційна робота має бути перевірена на плагіат. Кваліфікаційна робота розміщується у репозитарії університету. Методичні рекомендації для підготовки і публічного захисту кваліфікаційних робіт здобувачами першого (бакалаврського) рівня денної форми здобуття вищої освіти я представлені в окремому документі та викладені в репозитарії МНАУ.

Атестація здійснюється Екзаменаційною комісією після завершення теоретичної та практичної частин навчання за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти з метою встановлення фактичної відповідності рівня підготовки випускника вимогам освітньо-професійної програми «Туризи».

Для проведення атестації здобувачів вищої освіти факультету менеджменту за освітнім ступенем «бакалавр» створюється Екзаменаційна комісія відповідно до Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії з проведення атестації здобувачів вищої освіти у Миколаївському національному аграрному університеті, затвердженого наказом ректора університету від 25 лютого 2020 р. №23/1-О.

Терміни проведення атестації визначаються графіком освітнього процесу МНАУ, затвердженим у встановленому порядку. Атестацію проходить кожен здобувач вищої освіти освітньо-професійної програми «Туризм» після повного виконання ним навчального плану.

Перелік та кількість дисциплін, що виносяться на атестаційний екзамен, обумовлені стандартом вищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм» галузі знань 24 «Сфера обслуговування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, освітньо-професійною програмою «Туризм» та навчальним планом, визначаються та затверджуються за погодженням з науково-методичною комісією факультету менеджменту.

Здобувачі першого (бакалаврського) рівня вищої освіти забезпечуються

програмою атестаційного екзамену не пізніше ніж за півроку до його проведення.

ВИМОГИ ЩОДО ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політику, стандарти і процедури дотримання академічної доброчесності, якими мають керуватися усі учасники освітнього процесу визначено у таких нормативних документах Миколаївського національного аграрного університету:

- Кодекс академічної доброчесності у Миколаївському національному аграрному університеті;
- Кодекс корпоративної культури Миколаївського національного аграрного університету;
- Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у Миколаївському національному аграрному університеті;
- Положення про Групу сприяння академічній доброчесності;
- Положення про організацію освітнього процесу у Миколаївському національному аграрному університеті;
- Положення про порядок оцінювання здобувачів вищої освіти у Миколаївському національному аграрному університеті.

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових досягнень.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- самостійне виконання завдань;
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерел інформації.

Порушенням академічної доброчесності здобувачами вищої освіти є: академічний плагіат; фальсифікація; списування; обман; хабарництво.

1. ПОРЯДОК КОМПЛЕКТУВАННЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ. ОБОВ'ЯЗКИ ГОЛОВИ, ЧЛЕНІВ ТА СЕКРЕТАРЯ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ

Порядок комплектування екзаменаційної комісії відбувається відповідно до Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії з проведення атестації здобувачів вищої освіти у Миколаївському національному аграрному університеті, затвердженого наказом ректора університету від 25 лютого 2020 р. №23/1-О, яке розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти» та інших законів України, указів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, статуту університету, інших нормативно-правових актів у сфері вищої освіти, зайнятості і соціально-трудових відносин, а також рекомендацій і стандартів, визначених ратифікованими Україною документами Болонського і Копенгагенського процесів, рішень національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, ліцензійних умов провадження освітньої діяльності.

Екзаменаційна комісія створюється з метою встановлення відповідності засвоєних здобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Туризм» спеціальності 242 «Туризм» галузі знань 24 «Сфера обслуговування» рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандарту вищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм» галузі знань 24 «Сфера обслуговування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 04.10.2018 №1068.

Атестаційний екзамен здійснюється відкрито і гласно. Атестація осіб, які здобувають ступінь «бакалавр», здійснюється екзаменаційною комісією, до складу якої можуть включатися представники роботодавців та їхніх об'єднань (зовнішні стейкхолдери). Строк повноважень екзаменаційної комісії становить один календарний рік.

Завданнями екзаменаційної комісії є:

- комплексна перевірка й оцінка теоретичної та практичної фахової підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньо-професійної програми «Туризм» спеціальності 242 «Туризм» галузі знань 24 «Сфера обслуговування» з метою встановлення відповідності їх кваліфікаційного рівня вимогам стандарту вищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм» галузі знань 24 «Сфера обслуговування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 04.10.2018 №1068, освітньо-професійної програми «Туризм» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти;

- прийняття рішення щодо присвоєння випускникам кваліфікації «бакалавр з туризму» та видачі документа про освіту;
- розробка пропозицій щодо підвищення якості підготовки фахівців.

Атестація здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до вимог стандарту вищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм» галузі знань 24 «Туризм» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого та введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 04.10.2018 №1068, освітньо-професійної програми «Туризм» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти.

Програма атестації визначається загально-професійними і спеціалізовано-професійними компетентностями випускників, які підлягають оцінюванню відповідно до стандарту вищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм» галузі знань 24 «Сфера обслуговування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, освітньо-професійної програми «Туризм» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти. Програма екзамену (екзаменів) та критерії оцінювання компетентностей визначаються кафедрою готельно-ресторанної справи та туризму, погоджуються з науково-методичною комісією факультету менеджменту, вченою радою факультету менеджменту та затверджуються ректором (першим проректором). Також формуються відповідні пакети завдань.

До атестації допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали усі вимоги освітньо-професійної програми та досягли програмних результатів навчання. Допуском до атестації є відповідний наказ по МНАУ.

Не пізніше ніж за один день до початку атестації до екзаменаційної комісії подаються:

- наказ (витяг з наказу) про затвердження персонального складу екзаменаційної комісії;
- наказ про допуск здобувачів вищої освіти до атестації;
- розклад роботи екзаменаційної комісії;
- списки здобувачів вищої освіти (за навчальними групами), допущених до складання атестації;
- результати виконання здобувачами вищої освіти навчального плану й отримані ними оцінки з теоретичних дисциплін, курсових проєктів і робіт, практик протягом усього періоду навчання;
- залікові книжки здобувачів вищої освіти;
- інформація щодо особливих досягнень здобувачів вищої освіти (за наявності)

При складанні атестаційного екзамену до Екзаменаційної комісії додатково подаються:

- програма екзамену (сформований пакет завдань);
- критерії оцінювання відповідей здобувачів вищої освіти;

- комплект екзаменаційних білетів;
- варіанти правильних відповідей (при тестовій формі);
- перелік наочного приладдя, матеріалів довідкового характеру, технічні та дидактичні засоби й обладнання, які дозволені для використання здобувачам вищої освіти під час підготовки та відповідей на питання за програмою екзамену.

Екзаменаційні білети, варіанти завдань, перелік матеріалів та обладнання розробляються викладачами кафедри готельно-ресторанної справи та туризму, затверджуються деканом факультету менеджменту за погодженням із першим проректором Університету.

До Екзаменаційної комісії можуть подаватися й інші матеріали, що характеризують освітню та професійну компетентність здобувача вищої освіти: публікації, наукові роботи, проєкти, заяви на патент, патенти, акти про практичне впровадження результатів, дипломи щодо отриманих місць у Всеукраїнських олімпіадах, конкурсах наукових робіт, грамоти, сертифікати, свідоцтва, результати перезарахування (визнання результатів) навчання у сфері неформальної освіти тощо.

Складання атестаційного екзамену проводиться на відкритому засіданні Екзаменаційної комісії за участю не менше половини її складу за обов'язкової присутності голови Екзаменаційної комісії.

Секретар Екзаменаційної комісії готує бланки протоколів засідань екзаменаційної комісії. Усі розділи протоколів повинні бути заповнені. Протокол підписують голова та члени комісії, які брали участь у засіданні. Помилки та виправлення у протоколах не допускаються. Результати складання атестаційного екзамену узагальнюються з урахуванням теоретичної та практичної підготовки здобувачів вищої освіти (за шкалою ЄКТС – за 100,0 бальною системою). Рішення Екзаменаційної комісії про оцінку результатів складання атестаційного екзамену, а також про видачу випускникам дипломів, отримання першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та здобуття кваліфікації «бакалавр з туризму» приймається на закритому засіданні екзаменаційної комісії відкритим голосуванням звичайною більшістю голосів членів комісії, які брали участь у її засіданні. За однакової кількості голосів голова комісії має вирішальний голос. Оцінки виставляє кожен член комісії, а голова підсумовує результати для кожного здобувача вищої освіти. За теоретичну і практичну частину екзамену виставляється одна оцінка.

Перескладання атестаційного екзамену з метою підвищення оцінки не дозволяється.

Університет на підставі рішення Екзаменаційної комісії присуджує особі, яка успішно виконала освітньо-професійну програму «Туризм» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти, відповідний ступінь вищої освіти та присвоює кваліфікацію «бакалавр з туризму».

Здобувачам вищої освіти, які успішно склали атестаційний екзамен, а також захистили кваліфікаційну роботу, рішенням екзаменаційної комісії видається документ про освіту. На підставі рішень Екзаменаційної комісії видається наказ про випуск, у якому зазначається присвоєна кваліфікація «бакалавр з туризму».

Результати атестаційного екзамену оголошуються після перевірки робіт не пізніше наступного дня. За підсумками діяльності Екзаменаційної комісії голова комісії складає звіт.

У звіті відображаються рівень підготовки здобувачів вищої освіти, характеристика рівня знань, вмінь та навичок, якість результатів. Вказуються недоліки, допущені у підготовці фахівців, зауваження, щодо забезпечення організації роботи Екзаменаційної комісії тощо. У ньому даються пропозиції щодо:

- покращення підготовки фахівців;
- усунення недоліків в організації проведення атестаційного екзамену і захисту кваліфікаційних робіт;
- можливості публікації основних положень кваліфікаційних робіт, їхнє використання у освітньому процесі, у процесі роботи суб'єктів туристичного бізнесу;
- присвоєння здобувачам вищої освіти відповідного рівня, рекомендації щодо реалізації академічних прав.

Звіт про роботу Екзаменаційної комісії, після обговорення на заключному засіданні, подається до Навчального відділу університету у двотижневий термін по завершенню роботи Екзаменаційної комісії.

На засіданні вченої ради факультету менеджменту обговорюються результати роботи Екзаменаційної комісії та затверджується звіт голови комісії.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ, РОБОТИ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ

Екзаменаційна комісія працює у строки, що визначаються графіком освітнього процесу на поточний навчальний рік, який розробляється на основі освітньо-професійної програми «Туризм», затверджується ректором (першим проректором) і доводиться до кафедр до початку навчального року.

Розклад роботи Екзаменаційної комісії готується деканатом, подається до навчального відділу, де складається загальний розклад роботи Екзаменаційної комісії, який затверджується ректором (першим проректором) не пізніше ніж за місяць до початку проведення атестації.

Кафедра готельно-ресторанної справи та туризму готує й відповідає за методичну базу для проведення атестаційного екзамену здобувачів освіти.

До початку роботи екзаменаційної комісії кафедра готельно-ресторанної справи та туризму готує комплект задач з навчальних дисциплін, які відображають особливості фаху і компетенції здобувачів вищої освіти.

Підготовлені завдання узагальнюються деканатом й формуються у пакет завдань, який розглядається на вченій раді факультету менеджменту, затверджується першим проректором.

Для підготовки до атестаційного екзамену здобувачі вищої освіти використовують методичні рекомендації з навчальних дисциплін, отримують консультації від науково-педагогічних працівників кафедр, працюють з матеріалами в освітній платформі Moodle.

Деканатом факультету менеджменту складається розклад атестації здобувачів вищої освіти відповідно до графіку освітнього процесу, який затверджується начальником навчального відділу й першим проректором. Розклад атестації передбачає проведення консультацій, начитку лекцій з освітніх компонент, попередній захист кваліфікаційних робіт.

Здобувачі вищої освіти можуть використовувати всі матеріали з навчальних дисциплін, які винесено на атестаційний екзамен, що розміщені в освітній платформі Moodle. На підставі комплекту задач деканатом розробляються білети до проведення атестаційного екзамену, які візує декан факультету й затверджує перший проректор, білети скріплюються гербовою печаткою університету.

У випадку неявки здобувача вищої освіти на засідання Екзаменаційної комісії з поважних причин (раптове захворювання, нещасний випадок тощо), підтверджених відповідними документами, за рішенням голови Екзаменаційної комісії атестаційний екзамен може переноситись.

Атестаційний екзамен складається з двох частин:

- перша (теоретична) – комп'ютерна тестова перевірка знань, проводиться у системі дистанційного навчання MOODLE;
- друга (практична) – письмове розв'язання практичних задач.

Послідовність і терміни проведення атестаційного екзамену, поділ на теоретичну і практичну частини, порядок і форма перевірки знань здобувачів вищої освіти під час атестаційного екзамену рекомендуються деканатом і за поданням науково-методичної комісії факультету менеджменту затверджуються вченою радою факультету менеджменту.

Засідання Екзаменаційної комісії оформляються протоколом. Тривалість засідання, як правило, не повинна перевищувати шести академічних годин на день. При проведенні письмового атестаційного екзамену за тестовим комплексним контрольним завданням на екзаменаційну групу виділяється не більше чотирьох годин.

Під час роботи екзаменаційної комісії та проведення атестації здобувачів

вищої освіти може використовуватися дистанційна форма проведення відповідно до рекомендації Міністерства освіти і науки України від 14.05.2020 року.

3. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ

Оцінювання результатів складання атестаційного екзамену здійснюється у порядку, передбаченому прийнятою в Університеті системою контролю знань:

за національною (4-х-бальною) шкалою:

- «відмінно»;
- «добре»;
- «задовільно»;
- «незадовільно».

за 100-бальною шкалою:

90 – 100 балів – «відмінно» – відмінне виконання з незначними зауваженнями;

82 – 89 балів – «добре» – вище середніх стандартів, але з деякими несуттєвими недоліками;

75 – 81 балів – «добре» – в цілому змістова робота з незначними помилками;

64 – 74 балів – «задовільно» – чітко, але зі значними помилками;

60 – 63 балів – «задовільно» – виконання відповідає мінімальним критеріям;

менше 60 балів – «незадовільно».

Усі екзаменаційні завдання є рівнозначними за їх внеском до загальної оцінки. Підсумкова оцінка атестаційного екзамену є середньозваженою оцінкою за кожен вид екзаменаційних завдань.

Рішення Екзаменаційної комісії про оцінку знань, виявлених при складанні атестаційного екзамену, а також про присвоєння здобувачам вищої освіти кваліфікації та видання випускникам дипломів приймається на закритому засіданні комісії відкритим голосуванням більшістю голосів членів комісії, які брали участь у її засіданні. За однакової кількості голосів голос голови екзаменаційної комісії є вирішальним.

Оцінки з атестаційного екзамену і публічного захисту кваліфікаційної роботи виставляє кожен член комісії. За теоретичну і практичну частину екзамену виставляється одна оцінка. Повторне складання (перескладання) атестаційного екзамену і публічний захист кваліфікаційної роботи, з метою підвищення оцінки, не дозволяється.

Якщо відповідь здобувача вищої освіти на атестаційному екзамені та публічному захисті кваліфікаційної роботи не відповідає вимогам рівня атестації, екзаменаційна комісія приймає рішення про те, що здобувач вищої

освіти не пройшов атестацію і у протоколі засідання екзаменаційної комісії йому проставляється оцінка «незадовільно» (0-59 балів). У випадку, якщо здобувач вищої освіти не з'явився на засідання екзаменаційної комісії для складання екзамену та публічного захисту кваліфікаційної роботи, у протоколі зазначається про його неатестацію у зв'язку з неявкою на засідання.

Здобувач вищої освіти, який отримав незадовільну оцінку при складанні атестаційного екзамену або публічному захисті кваліфікаційної роботи, відраховується з числа здобувачів вищої освіти Університету. Йому видається академічна довідка встановленого зразка.

Здобувачі вищої освіти, які не склали атестаційний екзамен або не здійснили публічний захист кваліфікаційної роботи, мають право на повторну (з наступного навчального року) атестацію протягом трьох років після відрахування з закладу вищої освіти у період роботи екзаменаційної комісії з відповідної спеціальності, відповідно до затвердженого графіку.

4. ОПИС ПРЕДМЕТНОЇ ОБЛАСТІ, КОМПЕТЕНТНОСТІ, ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ ТА ПЕРЕЛІК ДИСЦИПЛІН, ЩО ВИНОСЯТЬСЯ НА АТЕСТАЦІЙНИЙ ЕКЗАМЕН

Таблиця 4.1 Опис предметної області

Об'єкти вивчення	Туризм як суспільний феномен та складна соціо-еколого-економічна система, що охоплює географічні, соціокультурні, екологічні, економічні та організаційно-правові аспекти, процеси й явища, пов'язані з комфортним та безпечним подорожуванням. Туризм як сфера професійної діяльності, що передбачає формування, просування, реалізацію та організацію споживання туристичного продукту, а також надання послуг суб'єктами туристичної діяльності з комплексного туристичного обслуговування.
Цілі навчання	Формування загальних та фахових компетентностей, необхідних для успішного здійснення професійної діяльності у сфері туризму.
Теоретичний зміст предметної області	Предметна область містить знання з географії та історії туризму, туристичного краєзнавства і країнознавства, рекреації, організації туризму та екскурсійної діяльності, готельної та ресторанної справи, транспортного обслуговування, інформаційних систем і технологій в туризмі, економіки туризму, туropolерейтингу, менеджменту та маркетингу туризму, правового регулювання та безпеки туристичної діяльності.

Таблиця 4.2 **Перелік компетентностей та програмних результатів**

<i>Інтегральна компетентність</i>
Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов
<i>Загальні компетентності</i>
K01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні
K02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя
K03. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо
K04. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу
K05. Прагнення до збереження навколишнього середовища
K06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
K07. Здатність працювати в міжнародному контексті
K08. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій
K09. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми
K10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово
K11. Здатність спілкуватися іноземною мовою
K12. Навички міжособистісної взаємодії
K13. Здатність планувати та управляти часом
K14. Здатність працювати в команді та автономно
<i>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</i>
K15. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності
K16. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
K17. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій
K18. Здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління
K19. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів
K20. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного,

екскурсійного, рекреаційного)

К21. Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організувати споживання туристичного продукту

К22. Розуміння принципів, процесів і технологій організації роботи суб'єкта туристичної індустрії та її підсистем

К23. Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах

К24. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал

К25. Здатність використовувати в роботі туристичних підприємств інформаційні технології та офісну техніку

К26. Здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести претензійну роботу

К27. Здатність до співпраці з діловими партнерами і клієнтами, уміння забезпечувати з ними ефективні комунікації

К28. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці

К29. Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства

К30. Здатність працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом туристичного бізнесу

Програмні результати навчання

ПР01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.

ПР02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

ПР03. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.

ПР04. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.

ПР05. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.

ПР06. Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів.

ПР07. Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт.

ПР08. Ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися.

ПР09. Організувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних

технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки.

ПР10. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна).

ПР11. Володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами), на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності.

ПР12. Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг.

ПР13. Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей.

ПР14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.

ПР15. Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань.

ПР16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

ПР17. Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.

ПР18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.

ПР19. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.

ПР20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

ПР22. Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях

Дисципліни, які забезпечують набуття програмних результатів навчання, визначаються та затверджуються за погодженням з науково-методичною радою факультету менеджменту:

1. Туристичне країнознавство.
2. Рекреаційно-туристичний потенціал територій.
3. Правове регулювання туристичної діяльності.
4. Екскурсійний менеджмент.
5. Організація туристичної діяльності.
6. Організація готельно-ресторанного бізнесу.
7. Економіка туристичного підприємства.
8. Менеджмент в туризмі.
9. Маркетинг в туризмі.
10. Агрокотуризм.
11. Туроперейтинг.
12. Міжнародні стандарти якості і безпеки в туризмі.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК

1. ДСТУ 3008-2015. Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання. На заміну ДСТУ 3008-95 ; надано чинності 2017-07-01. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 26 с.
2. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Уведено вперше [Чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с.
3. Кодекс академічної доброчесності у Миколаївському національному аграрному університеті : наказ ректора МНАУ від 24 лютого 2026 р. № 37-О. URL: <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/260.pdf>
4. Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату у Миколаївському національному аграрному університеті : наказ ректора МНАУ від 24 лист. 2020 р. № 123-О. URL: <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/259.pdf>
5. Положення про організацію освітнього процесу у Миколаївському національному аграрному університеті (зі змінами та доповненнями) : наказ ректора МНАУ від 24 лютого 2026 р. № 37-О. URL: <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/258.pdf>
6. Положення про порядок створення та організацію роботи екзаменаційної комісії з проведення атестації здобувачів вищої освіти у Миколаївському національному аграрному університеті: наказ ректора МНАУ від 25 лютого 2020 р. № 23-1/О. URL: <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/261.pdf>.
7. Положення про систему забезпечення якості освітньої діяльності у Миколаївському національному аграрному університеті (зі змінами та доповненнями) : наказ ректора МНАУ від 05 квітня 2023 р. №67-О. URL: <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/273.pdf>.
8. Про вищу освіту : Закон України від 1 липня 2014 р. № 1556- VII : зі змінами. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
9. Стандарт вищої освіти за спеціальністю 242 «Туризм» галузі знань 24 «Сфера обслуговування» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти : наказ МОН України від 04 жовтня 2018 р. № 1068. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/242-Turizm-bakalavr.21.01.22.pdf>.
10. Кодекс корпоративної культури Миколаївського національного аграрного університету : наказ ректора МНАУ від 24 грудня 2015 р. №215. URL: <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/constituent-and-local->

documents/codecs.pdf.

11. Положення про Групу сприяння академічній доброчесності : наказ ректора МНАУ від 24 лютого 2026 р. № 37-О. URL: <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/294.pdf>.

12. Положення про порядок оцінювання здобувачів вищої освіти у Миколаївському національному аграрному університеті : наказ ректора МНАУ від 25 лютого 2020 р. № 23/1-О. URL: <https://www.mnau.edu.ua/files/dostup/educational-process/270.pdf>.

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ ЗДОБУВАЧАМИ
ПЕРШОГО (БАКАЛАВРСЬКОГО) РІВНЯ
ДЕННОЇ ФОРМИ ЗДОБУТТЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Укладачі: **Шебаніна** Олена В'ячеславівна
Червен Іван Іванович
Банєва Ірина Олексіївна
Піюренко Ілона Олексіївна
Гарбар Галина Анатоліївна
Ключник Альона Володимирівна
Полторак Анастасія Сергіївна
Павлюк Світлана Іванівна
Кушнірук Віктор Степанович
Іваненко Тетяна Яківна
Олійник Тетяна Георгіївна
Табацкова Ганна Вячеславівна

Формат 60x84 1/16 Ум. друк. арк Тираж 50 прим.
Надруковано у видавничому відділі

Миколаївського національного аграрного університету
54008, м. Миколаїв, вул. Г. Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №4490 від 20.02.2013 р.